

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, dr. Ormay Gábor ügyvéd által képviselt I.r., II.r., III.r., dr. Ormay György (3530 Miskolc, Tizeshonvéd köz 1. I. 14.) ügyvéd által képviselt IV.r. felpereseknek - a Moldován, Marosi és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Marosi András ügyvéd) és a Dr. Szabó & Mater Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Mater Anasztázia ügyvéd) által képviselt I.r., Sallay & Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Sallay István ügyvéd) által képviselt II.r., jogtanácsos által képviselt III.r., dr. Kardos László ügyvéd által képviselt IV.r. és V.r., az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala Jogi Képviseleti Főosztály (1055 Budapest, Szalay u. 16., ügyintéző: dr. Révész dr. Galántai Jolán) által képviselt Fővárosi Bíróság (1055 Budapest, Markó u. 27.) VII.r., dr. Orosz V. Sándor (Orosz V. Ügyvédi Iroda) ügyvéd által képviselt Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (1013 Budapest, Krisztina krt. 39.) VIII.r., Páhokiné dr. Baji Éva ügyvéd által képviselt IX.r. és X.r., dr. Nepp József jogi főelőadó által képviselt **Budapesti Rendőr-főkapitányság** (1139 Budapest, Teve u. 4-6.) XI.r., dr. Varga Zs. András ügyész által képviselt **Legfőbb Ügyészség** (1055 Budapest, Markó u. 16.) XII.r. és a Pénzügyminisztérium (1051 Budapest, Nádor tér 2-4., ügyintéző dr. Kánya András jogtanácsos) által képviselt **Magyar Állam** XIII.r. alperesek ellen **kártérítés** iránt indított perében - melybe a IV. és V.r. alperes pernyertessége érdekében jogtanácsos által képviselt beavatkozott - a Pest Megyei Bíróság 2011. április 28. napján 21. P. 28.388/2007/68. számon kijavított 2011. január 27. napján kelt 21. P. 28.388/2007/63. számú ítélete ellen a felperesek 2011. március 25. napján 64. sorszámon előterjesztett és 2011. április 4. napján 65. sorszámon megindokolt fellebbezése folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy a felpereseket a kereseti illeték megfizetése alól mentesíti.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 (tizenöt) napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű alperesnek 20.000 (húszezer) forint + áfa, a IV-V. rendű alpereseknek egyetemlegesen 30.000 (harmincezer) forint, a VIII. rendű alperesnek 20.000 (húszezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I-III. rendű felpereseket, hogy egyetemlegesen az államnak az adóhatóság felhívására az ott írt időben és módon fizessenek meg 18.000 (tizennyolcezer) forint, a IV. rendű felperest, hogy azonos feltételekkel fizessen meg 18.000 (tizennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

Az I-III.r. felperesek jogelődje, 2004. október 11. napján a Fővárosi Bíróságnál, a IV.r. felperes 2004. május 24. napján a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál előterjesztett kereseteikben 300.000 - 300.000 Ft, mint részkár, ezek 2003. december 1. napjától számított évi 11 %-os kamata és a perköltség megfizetésére kérték kötelezni I-XII.r. alpereseket. A két kereset a lényegét illetően megegyezett. Azon alapultak, hogy az alperesek tevékenységükkel közrehatottak abban, hogy a felperesek a P. Szövetkezetnél (továbbiakban: szövetkezet) 2003. év során részjegyet jegyeztek, majd célrészjegyre befizetést teljesítettek, ami azzal a következménnyel járt, hogy az I-III.r. felperesi jogelődnek összesen 1.043.500 Ft és 1.042.500 Ft után 2003. október 15. napjától számított évi 11 %-os kamata erejéig, míg a IV.r. felperesnek összesen 4.766.500 Ft, ebből 3.300.000 Ft után 2003. október 28., míg 1.466.500 Ft után 2003. november 30. napjától számított évi 11 %-os kamata erejéig kára keletkezett. A szövetkezet gyakorlata, tevékenysége gazdasági tartalma szerint ingatlanbefektetési alapkezelés volt, amely a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény 235. § (1) bekezdésére tekintettel szövetkezeti formában nem lehetséges. Az alperesek közreműködésével a szövetkezet úgy jelent meg, mint pénzüintézet. A célrészjegynek nevezett pénzgyűjtés a befektetőket védő garanciális szabályok megkerülésével jött létre. Az I.r. alperes ügyvédként intézte a szövetkezet cégbejegyzését és változásbejegyzését, és nem észlelte az alapszabály hiányosságait. Eljárásával megsértette az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (Ütv.) 3. § (2) és (3) bekezdéseit. A II.r. alperes ügyvédjelöltként majd ügyvédként intézte a soron kívüli cégbejegyzést, ellátta a szövetkezet képviselőtét 2003. augusztus 31. napjáig. Az I. és II.r. alpereseknek tudniuk kellett, hogy a szövetkezetnél törvényileg tiltott tevékenység, betétgyűjtés zajlik. A III.r. alperes az I. és II.r. alperesek felelősségbiztosítója. A IV.r. alperes volt a szövetkezet könyvvizsgálója, és a konkrét könyvvizsgálói tevékenységet az V.r. alperes látta el. A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról és a könyvvizsgáló tevékenységről szóló 1997. évi LV. törvény 42. § (1), (2) bekezdései szerinti kötelezettségüket nem teljesítették, mert ez esetben a visszaéléseket időben felfedezhették, a kárt megelőzhatték vagy csökkenthették volna. Azt, hogy az összeggyűjtött készpénz nem került a szövetkezet bankszámlájára, észlelniük kellett volna. A VI.r. alperes - később beavatkozó - a IV.r. alperes felelősségbiztosítója volt. VII.r. alperes a cégbírósága miatt visel felelősséget, mert a szövetkezet alapszabályát tartalmi vizsgálat nélkül elfogadta, úgyszintén annak módosítását, holott a cégbejegyzést meg kellett volna

tagadnia. Nem teljesítette törvényességi felügyeleti feladatait. Emellett a szövetkezet elnöke ellen indított büntetőügyet a vádirat 2004. február 16-i előterjesztése óta nem tárgyalja. A büntetőeljárásról téves tájékoztatást adott, a nemzetközi elfogató parancs helyett csak európai körözést adtak ki. A VIII.r. alperes a szövetkezetnél 2003. nyarán vizsgálatot tartott, de azt indokolás nélkül megszüntette. A VIII.r. alperesnek meg kellett volna tiltani a szövetkezet tevékenységét. A IX.r. alperes könyvelői feladatokat látott el a szövetkezetnél, a X.r. alperes a IX.r. alperes belfogója és képviselője volt. Nekik a szabálytalan okmányolást, pénzkezelést észlelni kellett volna, és azt is, hogy a célrészjegy jegyzés valójában betétgyűjtés, jogosulatlan pénzügyi tevékenység. Az ő esetükre is vonatkozik, hogy észlelniük kellett volna, miszerint az összegyűjtött készpénz nem került a szövetkezet bankszámlájára. Az I., II., IV., V., IX. és X.r. alperesek megbízottként jártak el, és felelősségük miatt áll fenn, mert szakmai hibát vétettek. A XI.r. alperes, mint nyomozó hatóság elégtelen munkát végzett, melynek eredményeként csak a szövetkezet elnöke ellen emeltek vádat. A XII.r. felperes nem tett eleget az Alkotmány 51. § (1) bekezdésében foglaltaknak, emellett a panaszokat nem vizsgálta ki. A XIII.r. alperesre utóbb a felperesek a keresetüket azért terjesztették ki, mert elmulasztotta azoknak a jogi korlátoknak a szabályozását, amellyel megelőzte volna, hogy a felpereseket kár érje.

Az I., IV., V., VII., VIII., IX. és X.r alperesek a követelést idő előttinek minősítették, ezért a per megszüntetését kérték. Ennek okaként a szövetkezet felszámolási eljárásának, a VII.r. alperes ezen felül a szövetkezet elnöke ellen kezdeményezett büntetőeljárásnak a be nem fejezett voltát jelölték meg.

Az I.r. alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, mert a keresetből nem derül ki, hogy milyen jogellenes magatartás terhelne, és ez miként áll okozati összefüggésben a felperesek kárával. A kártérítési felelősség összes eleme hiányzik. Tagadta, hogy jogellenes magatartás terhelne. Úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A szövetkezet alapszabályát az I.r. alperes ellenjegyezte, annak tartalmáért felelősséget vállalt. Az alapszabály nem volt jogsértő, és azért az I.r. alperes nem felel, hogy a szövetkezet vezető tisztségviselői a jogszerű alapszabályt nem tartották be. Az ellenjegyző ügyvéd nem vizsgálhatja az általa képviselt cég működésének, vagyonkezelésének jogszerűségét vagy célszerűségét. Az új szövetkezetekről szóló 2000. évi CXLI. törvény (Szöv.tv.) 16. és 53. §-ai lehetővé teszik részjegy, ezen belül is célrészjegy kibocsátását. A felperesek nem tudtak megjelölni olyan konkrét jogszabályi rendelkezést, amit megsértett volna. A felperesek kára sem állapítható meg, hiszen a felszámolási eljárás tart. Megjegyezte, hogy közte és a felperesek között semmiféle jogviszony nem volt.

A IV. és V.r. alperesek a kereset elutasítását kérték, mert nem fejtettek ki jogellenes és felróható magatartást. A felperesek kára nincs okozati összefüggésben a IV. és V.r. alperesek magatartásával. A felperesek meg sem jelölték a terhükre írt jogellenes magatartást. A IV. és V.r. alperesek 2003. január 20. napján valóban nyilatkoztak arról, hogy a könyvvizsgálói tisztséget elfogadják, de részükről ezen

túlmenően semmilyen tevékenység nem történt, már csak azért sem, mert a szövetkezet többszöri felhívás ellenére nem kötötte meg írásban a megbízási szerződést. Emiatt a IV. és V.r. alperesek 2003. július 28. napján felmondták a könyvvizsgálói megbízatásukat kérve annak cégbíróságnál történő bejelentését, és mert ez elmaradt, maguk tettek bejelentést 2003. október 6. napján. Állították, hogy megbízási szerződés hiányában a könyvvizsgálói megválasztás már 2003-ban hatálytalan volt. Jogellenes magatartást nem tanúsítottak, emellett úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, amikor a szerződés megkötésére vonatkozó felhívásaik eredménytelensége miatt felmondást közöltek.

A VII.r. alperes a kereset elutasítását kérte, mert eljárása megfelelt a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény (Ctv.) 26. §-ának. Nem róható fel a cégbíróságnak, hogy a szövetkezet igazgatósága a bejegyzést követően célrészjegy kibocsátását hirdette meg. A Ctv. 51. § (6) bekezdése kifejezetten tiltja a cégbíróságnak, hogy a cég gazdálkodását, döntéseinek gazdasági, célszerűségi szempontjait felülvizsgálja. A Szöv.tv. 55. §-a egyébként lehetővé teszi a célrészjegy kibocsátását, tagi kölcsön nyújtását. A cégbíróságnak nem tartozik hatáskörébe annak vizsgálata, hogy a cég milyen szempontok szerint alakítja ki fióktelep hálózatát, amit a szövetkezeti törvény nem tilt, és elhatározását nem teszi az alapszabály kötelező elemévé. A VII.r. alperes nem támaszthat szakmai előírásokat a tisztségviselőkkel szemben. A felperesek nem jelöltek meg egyetlen jogszabályt sem, amit a VII.r. alperes mint cégbíróság megszegett volna akár a cégbejegyzéskor, akár a változás bejegyzésekor. Az általa vizsgált és a számára rendelkezésre álló adatokból a szövetkezet nyilvánvalóan törvénybe ütköző, tiltott pénzügyi tevékenységre irányuló működése nem volt felismerhető. A szövetkezet elnökével szembeni büntetőeljárás elhúzódása azért nem alapozza meg a felperesek keresetét, mert abból őket kár nem érte. A felperesek egyébként is nem a vádlottal, hanem magával a szövetkezettel álltak elszámolási viszonyban, káruk a szövetkezettel szemben érvényesíthető.

A VIII.r. alperes a kereset elutasítását azért kérte, mert részéről jogellenes, felróható magatartás nem történt. A szövetkezet felügyeletére a hatásköre nem terjedt ki. 2003. március 17-én a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 141. § (1) bekezdése szerinti vizsgálatot indított, melyet 2003. július 14. napján meghozott I-861/2003. számú határozattal zárt. E határozattal szemben senki, így a felperesek sem kezdeményeztek bírósági felülvizsgálatot. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 1999. évi CXXIV. törvény (PSZÁF státusztv.) 4. § (6) bekezdése folytán e határozatra alapítva a felperesek akkor érvényesíthetnének kártérítési igényt, ha annak jogszabálysértő voltát bírósági ítélet kimondaná, és ha a felperesek bizonyítanák, hogy kárukat közvetlenül ez okozta. Vitatta, hogy felróható magatartás terhelné, továbbá a kártérítési felelősség okozati összefüggés elemét is. A reá vonatkozó jogszabályi rendelkezés folytán tagadta, hogy a többi alperessel egyetemleges felelősség terhelhetné. A Szöv.tv. 14. §-a akként rendelkezik, hogy a szövetkezet törvényességi felügyeletét a székhelye szerint illetékes cégbíróság látja el. A szövetkezet ingatlanbefektetési és

hasznosító szövetkezetként működött, tevékenysége megkezdéséhez a VIII.r. alperes engedélyére nem volt szükség. A Szöv.tv. 55. § (1) bekezdése lehetőséget ad arra, hogy a tag a szövetkezet számára kölcsönt nyújtson. A reá vonatkozó PSZÁF státusztörvény nem vonja a szövetkezeteket a felügyelet hatáskörében. A Hpt. 141. § (1) bekezdése teremtette meg a lehetőséget arra, hogy a felügyelet az engedély nélküli pénzügyi szolgáltatás gyanúja esetén vizsgálatot folytasson. A VIII.r. alperes a szövetkezet működését 2003. március 17-én helyszíni vizsgálat keretében ellenőrizte. Az eljárást megszüntette, mert megállapította, hogy kizárólag a tagjaitól vett fel tagi kölcsönöket, és e tevékenység nem minősíthető pénzügyi szolgáltatásnak, a vizsgálat során nem került a birtokába olyan bizonyíték, tény, adat, ami alapján kétséget kizáróan megállapítható lett volna, hogy a szövetkezet a Hpt. hatálya alá tartozó pénzügyi szolgáltatást végzett volna. De mert úgy ítélte meg, hogy a szövetkezet tevékenysége egyéb jogszabályba ütközhet, 2003. július 14. napján a legfőbb ügyészhez fordult az esetleges intézkedés érdekében.

A IX. és X.r. alperesek a kereset elutasítását arra alapozva kérték, hogy nem tanúsítottak károkozó magatartást. A X.r. alperes, mint vezető tisztségviselő közvetlenül nem is perelhető, mert a harmadik személynek okozott kárért a társaság felel (gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény (Gt.) 29. § (3) bekezdés). A IX.r. alperes a szövetkezet könyvelője volt, feladata a szövetkezet képviselői által részére átadott számlaanyag feldolgozása, adóbevallások elkészítése volt. Tevékenysége nem terjedt ki a szövetkezet üzletpolitikájának vizsgálatára, nem volt joga a szövetkezet összes pénzmozgásának követésére, azok jogszerűségének vizsgálatára. Csak az átadott bizonylatok formai szabályszerűségét ellenőrizhette.

A beavatkozó nyilatkozatával csatlakozott a IV.r. alperes álláspontjához.

A Pest Megyei Bíróság a II., III., XI., XII. és XIII.r. alperesekkel szembeni kereseti kérelmeket az egyéb kereseti kérelmektől elkülönítette, majd 2008. július 8. napján meghozott 21. P. 28.388/2007/12. számú részítéletével a II., III., XI., XII. és XIII.r. alperesekkel szemben a keresetet elutasította. A IV.r. felperes fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla 2009. május 8. napján meghozott 16. Gf. 40.003/2009/16. számú részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletének fellebbezett rendelkezését helybenhagyta.

A Pest Megyei Bíróság 2011. április 28. napján 21. P. 28.388/2007/68. számon kijavított 2011. január 27. napján kelt 21. P. 28.388/2007/63. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felpereseket egyetemlegesen, hogy 15 nap alatt fizessenek meg az I.r. alperesnek bruttó 50.000 Ft, a IV. és V.r. alpereseknek egyetemlegesen bruttó 80.000 Ft, a VIII.r. alperesnek bruttó 50.000 Ft, a IX. és X.r. alpereseknek bruttó 80.000 Ft perköltséget. A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 36.000 Ft illetékből az I., II. és III.r. felpereseket 18.000 Ft, a IV.r. felperest 18.000 Ft külön felhívásra az állam javára történő megtérítésére kötelezte.

Előjáróban rögzítette, hogy már a 2005. december 12-én meghozott 22.640/2005/7. számú végzésével a Pp. 3. § (3) bekezdésének megfelelően tájékoztatta a felpereseket a bizonyítandó tényekről, és egyidejűleg figyelmeztette őket a Pp. 141. § (6) bekezdésében foglaltakra. Kifejtette: azt kellett vizsgálni minden alperes esetében, hogy tanúsított-e jogellenes magatartást, ez a magatartás okozati összefüggésben állt-e a felpereseket ért kárral, és közigazgatási szervek esetén megvalósultak-e a Ptk. 349. §-ában rögzített sajátos feltételek.

Az I.r. alperes esetében az ügyvédi felelősség körében ismertette a Ptk. 339. § (1) bekezdését, az Ütv. 5. §-át, 10. § (1) bekezdését, 22. §-át, 23. § (1) és (2) bekezdéseit, majd megállapította, hogy az I.r. alperes a szövetkezet alapító okiratát, annak módosítását és az ingatlan adásvételi szerződéseket megszerkesztette, majd később a VIII.r. alperes előtti eljárásban a képviselőt ellátta. A tevékenységét a szövetkezettel megkötött együttműködési szerződés keretei között, annak megfelelően látta el. Nem volt adat arra, hogy vállalt kötelezettségét megszegte volna, de ha az I.r. alperes a megbízás tekintetében jogellenes magatartást fejtett volna is ki, kárfelelőssége csak a perben nem álló szövetkezettel szemben keletkezett volna. A felperesek a tagsági jogviszonyuk alapján befizetett összegeket jelölték meg kárként. E tekintetben károsító magatartást a szövetkezet illetőleg annak elnöke tanúsította, vagyis az I.r. alperessel közvetlen kárfelelősséget megalapozó jogviszonyba nem kerültek.

A IV. és V.r. alperesekkel szembeni keresettel összefüggésben utalt a Gt. 41. § (4), (5), 44. § (2), 45. § (1) és (2) bekezdéseire, és kifejtette, hogy a könyvvizsgálói kötelezettségei keretében a IV.r. alperes köteles volt a számviteli törvény szerinti beszámoló valóságát és jogszerűségét ellenőrizni, a (szövetkezet) legfőbb szerve elé terjesztett minden lényeges üzleti jelentést köteles volt megvizsgálni abból a szempontból, hogy az valós adatokat tartalmaz-e, illetve megfelel-e a jogszabályi előírásoknak, köteles volt részt venni a szövetkezet legfőbb szervének ülésén. A IV.r. alperes az V.r. alperest jelölte meg olyanként, aki a könyvvizsgálói feladatokat ellátja. A megbízás elvállalása és annak felmondása közötti mintegy fél éves időszakban a IV. és V.r. alpereseknek üzleti jelentést, éves beszámolót nem kellett ellenőriznie, minthogy azok 2004-ben váltak esedékessé. A társaság alakulásától eltelt fél év alatt a vagyon csökkenésére utaló adat keletkezését a felperesek nem bizonyították. A könyvvizsgáló a számviteli adatok alapján következtethet a vagyonsökkenés lehetőségére, azonban az ekkor belépő tagok befizetései, a megvásárolt ingatlanok, az azokra tervezett építkezések, beruházások éppen a vagyongyarapodást prognosztizálták. A IV. és V.r. alpereseknek ebben az időben nem volt módja egyéb tényt észlelni, illet a felperesek sem tudtak bizonyítani abban a körben, hogy a IV. és V.r. alperesek legjobb tudomásuk ellenére elmulasztották a közgyűlés összehívását kezdeményezni. A IV. és V.r. alperesek esetében az elsőfokú bíróság szerint sem a jogellenes magatartást, sem az okozati összefüggést a felperesek bizonyítani nem tudták.

A felperesek a VII.r. alperes felelősségét a cégbíróági illetve a büntetőügyben kifejtett tevékenységére alapították. A Ptk. 348. § (1), 349. § (1) és (3), 339. § (1) bekezdésének felhívását követően az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy abban a kérdésben kellett állást foglalnia, miszerint a VII.r. alperest terheli-e kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés, ez a jogellenes magatartás szoros okozati összefüggésben áll-e a felperesek által előterjesztett kárigénnyel, illetve a VII.r. alperes oldalán megvalósult-e kimentési ok. Vizsgálta, hogy volt-e a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőség, és azt a felperesek igénybe vették-e. A VII.r. alperes a cégeljárásban a bejegyzési kérelmet és mellékleteit határidőben megvizsgálta, hiánypótlást rendelt el, majd a hiánypótlást követően teljesítette a bejegyzést. A felperesek lényegi hivatkozása az volt, hogy elnevezése és tevékenységi köre miatt - az akkor már kipattant „Baumag-botrány”-ra tekintettel - eleve úgy kellett volna kezelni a szövetkezetet, hogy működése jogosulatlan pénzügyi tevékenység folytatására irányul. A VII.r. alperes mint cégbíróság a bejegyzési kérelem formai kéréseit tartozott vizsgálni, a cég ugyanis ekkor még ún. előtársaságként fejtette ki tevékenységét. A későbbi működés során elkövethető visszaélés az alapítási okiratokból nem derül ki. A CtV. által előírtakat a VII.r. alperes megvizsgálta, a jogszabályi feltételeknek való megfelelés miatt a bejegyzésnek nem volt akadálya. E körben is megjegyezte az elsőfokú bíróság, hogy a kár súlyosbodása, összecsúszásának emelkedése és az okozati összefüggés tárgyában a bizonyítás a felpereseket terhelte, de ebben a körben bizonyítást nem ajánlottak fel.

A büntetőeljárással kapcsolatban a felperesek azt kifogásolták, hogy a mai napig nem történt meg a nemzetközi elfogató parancs kiadása. Az elsőfokú bíróság szerint ez a büntetőjogi felelősségre vonást ugyan hátráltatja a szövetkezet volt elnöke, mint vádlott tekintetében, és az eljárás elhúzódása az eltulajdonított készpénz megtérülésének lehetőségétől fosztotta meg a károsultakat. A büntetőeljárás célja azonban a büntetőjogi felelősségről történő döntés. A felpereseket ért kár már a nyomozást megelőzően bekövetkezett. A kárenyhítésre az elkövetők és a károsultak kötelesek. A büntetőeljárás mellett a károsultnak lehetősége van arra, hogy a károkozóval szemben polgári peres úton követelését közvetlenül érvényesítse, és ennek az eljárásnak nem akadálya, ha az alperes ismeretlen helyen tartózkodik. A büntetőjogi felelősségre vonás az állam szankciója a vádlottal szemben. A bűncselekménnyel okozott kár megtérítése pedig a kárt okozó személy kötelezettsége.

A VIII.r. alperes kártérítési felelősségének vizsgálata nem elsődlegesen a Ptk. 349. §-án alapult, hanem a perben releváns időben hatályos, reá vonatkozó PSZÁF státusztv. 4. § (6) bekezdésén. A kártérítési felelősség feltétele, hogy a VIII.r. alperes által a hatósági jogkörében eljárva meghozott határozata vagy mulasztása törvénysértő legyen, e jogellenes és felróható magatartás közvetlenül idézze elő a kár bekövetkeztét. A felperesek kárát azonban a szövetkezet szerződésszegő magatartása okozta. Ez volt a közvetlen kiváltó ok. Feltéve, hogy a VIII.r. alperesnek az eljárás megszüntetésével kapcsolatos határozata törvénysértő volt, ez esetben sem állapítható meg a határozat és a felperesek kára közötti közvetlen okozati

összefüggés, mert a törvénysértő határozat vagy mulasztás csak közvetett módon eredményezhette, hogy a szövetkezet tovább működhetett, és a felperesek is károsulttá válhattak a szövetkezettel kötött szerződés alapján. A közvetlen okozati összefüggés hiánya kizárja a VIII.r. alperes kártérítési felelősségét.

A IX. és X.r. alperesek kártérítési felelőssége tekintetében ismertette az elsőfokú bíróság a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 151. § (1) bekezdés b) pontját, vagyis hogy a IX.r. alperes megbízás alapján járt el, és mérlegképes könyvelő tagja-alkalmazottja, a X.r. alperes végezte a 150. § (2) bekezdése szerinti könyvviteli szolgáltatást. A felperesek azt adták elő, hogy a benyújtott alapbizonylatok könyveléséből ki kellett tűnni a IX. és X.r. alperesek számára, hogy a szövetkezet tevékenysége jogellenes, minthogy tiltott betétgyűjtésre irányult. A rendelkezésre álló adatokból nem volt megállapítható, hogy a számviteli törvényben foglalt bármely kötelezettséget a IX. és X.r. alperes megszegte volna, de esetleges mulasztásuk miatt kártérítési felelősségük a szövetkezettel szemben állna fenn. Tevékenységük nem hozható okozati összefüggésbe a felpereseket ért kárral.

Ezen indokokra tekintettel az elsőfokú bíróság valamennyi alperessel szembeni keresetet elutasította, és a pervesztes felpereseket kötelezte a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a perköltség megfizetésére.

A felperesek fellebbezése az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a még perben álló alperesek egyetemleges kereset szerinti teljes marasztalására irányult. Előadták, hogy az elsőfokú bíróság a pert hét évig tárgyalta, nem tisztességesen folytatta le, az ésszerű időtartást nem teljesítette. Kérték mérlegelni, hogy alapvetően az állami szervek mulasztásai okoztak több mint ezer adófizető magyar állampolgárnak vagyoni kárt, mert tisztességtelen emberek az állami szervek mulasztásait kihasználták, és a tisztességes munkával megszerzett pénzt elherdálták, vagy ismeretlen helyre szivárogtatták. Az elsőfokú ítélet indokolása a kereset elutasítását a jogviszony hiányára alapozta, arra, hogy a kárt a szövetkezet és annak is az elnöke okozta. E személlyel szemben 2003-ban emeltek vádat, de érdemleges büntetőeljárás nem folyik ellene, nemzetközi elfogató parancsot nem bocsátottak ki. A hatóságok azt sem vizsgálták, hogy egyidejűleg gombamód elszaporodott, legalább tíz bűnszervezet csalta ki több tízezer hiszékeny állampolgártól a nehezen megszerzett pénzét ugyanazzal a módszerrel. Az I.r. alperes biztosította a megalakuláshoz szükséges társasági szerződést, majd a soronkívüli bejegyzést. A IV. és V.r. alperesek szakmai hibát vétettek, miként a VII., VIII., IX. és X.r. alperesek is. A peres feleket elkülönítő bírói döntéssel az egységes bíráskodás lehetetlenné vált, mellyel továbbra sem értettek egyet. A bizonyítási indítványokat az elsőfokú bíróság nem teljesítette, mellőzésüket nem indokolta. Kifejezetten sérelmezték a felszámoló biztos tanúkénti kihallgatásának hiányosságát. Kifogásolták, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosától származó szakvéleményt az ítélet mellőzte, és az egyéb tanúk kihallgatására vonatkozó indítványt nem teljesítette. A bíróval szemben bejelentett elfogultsági kifogást a felperesek megindokolták, de az eredménytelen maradt. A felpereseket a perköltség megfizetéséből is károk érték.

Jelezték, hogy az elsőfokú bíróság az adott tartalmú döntést már egy tárgyaláson is meghozhatta volna.

A fellebbezési tárgyaláson fellebbezési kérelmüket akként adták elő, hogy elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérték továbbá a korábban indítványozott és nem teljesített bizonyítási eljárás lefolytatását. Bejelentették, hogy a felszámolás a tőke 15 %-ának kifizetésével fejeződött be.

Az I.r. alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, mert azt megalapozottnak minősítette. Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a rendelkezésre álló bizonyítékokat megfelelően értékelte. A tényállást kellően felderítette, megállapításai helytállóak.

A IV. és V.r. alperesek az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték fenntartva az elsőfokú eljárásban már előterjesztett ellenkérelmükben foglaltakat.

A VII.r. alperes szintén az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, mert azt érdemben helyesnek tartotta. Az elsőfokú bíróság a tényállást a perbeli bizonyítékok alapján helyesen állapította meg, és abból okszerűen vonta le a keresetet elutasító ítéleti döntést, indokolási kötelezettségének eleget tett. Fenntartotta az elsőfokú eljárásban általa már előadottakat. A Ctv-ben előírtakat a VII.r. alperes megvizsgálta, a cégbejegyzésnek nem volt akadálya. Eljárása csak arra terjedhetett ki, hogy azok az adatok, amelyek a bejegyzés alapjául szolgálnak, illetve a létesítő okirat megfelelnek-e a jogszabályi rendelkezéseknek. A büntetőeljárás még folyamatban van, és a jogerősen be nem fejezett ügyben nem állapítható meg, hogy a fél esetleges későbbi mulasztása alapot ad-e a továbbiakban a Pp. 2. § (3) bekezdésének alkalmazására.

A VIII.r. alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, mert azt érdemben megalapozottnak találta. Fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtett jogi álláspontját. A reá vonatkozó jogszabályi előírás szerint kártérítési felelősségének feltétele, hogy hatósági jogkörében meghozott határozata vagy mulasztása jogsértő legyen, és a kár bekövetkezését ez közvetlenül idézze elő. Jelen esetben ez nem állapítható meg, a felperesek kárát nem a VIII.r. alperes, hanem a perben nem álló szövetkezet szerződésszegő magatartása okozta.

A X.r. alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A felperesek fellebbezése folytán az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt jogerőre emelkedett rendelkezése, a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes terjedelmében felülbírált (Pp. 228. § (4) bekezdés).

A felperesek fellebbezése a következők szerint nem alapos.

A felperesek fellebbezési kérelme - a másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozatuk szerint - elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére irányult. A Pp. 252. § (2) bekezdése szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú

bíróság ítéletét - a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem, illetőleg a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - végzéssel hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasíthatja, ha az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges a tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése. A felperesek fellebbezésében hivatkozott eljárási szabálysértések (a per elhúzódása, álláspontjuk szerinti nem tisztességes lefolytatása, az ésszerű időn belüli befejezésének meg nem valósulása) nem indokolják az elsőfokú tárgyalás megismétlését illetőleg kiegészítését. Olyan eljárási szabálysértést ezeken felül a másodfokú bíróság nem észlelt, amely a Pp. 252. § (2) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezést indokoltá tenné. A Pp. 252. § (3) bekezdése kimondja, hogy ha a bizonyítási eljárásnak nagy terjedelmű vagy teljes megismétlése, illetőleg kiegészítése szükséges, anélkül azonban, hogy az (1) és (2) bekezdésben foglalt feltételek fennállnának, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - mindenkor a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között - hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasíthatja. A felperesek ténylegesen számos bizonyítási indítványt terjesztettek elő, melyeknek csak egy részét teljesítette az elsőfokú bíróság. Azonban a bíróság a Pp. 3. § (4) bekezdése értelmében csak a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítást tartozik lefolytatni, és mellőznie kell az olyan bizonyítás elrendelését, amely a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen. Tény, hogy az elsőfokú ítélet nem tartalmazza azokat az indokokat, amelyek a bizonyítás mellőzését megalapozták, de ez nem eredményezheti az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését. A felperesek által kért bizonyítás, így az állampolgári jogok országgyűlési biztosa előtt - más szervezetet érintően - lefolytatott vizsgálat anyaga, a vizsgálatban közreműködő személy, csakúgy mint a VIII.r. alperes előtti eljárásban közreműködő személyek tanúkénti kihallgatása a jogvita elbírálásához további releváns tényeket nem tárhattak volna fel. A megbízási szerződések, amennyiben azok írásba foglalva létrejöttek, rendelkezésre álltak (ld. I.r. alperes és a szövetkezet együttműködési megállapodása). Okiratba nem foglalt megbízási csatolására nem volt lehetőség. Az elsőfokú bíróság indítványra beszerezte a büntetőügy bírósági szakaszának felperesek által kért jegyzőkönyveit.

A Fővárosi Ítéltábla már a 2005. június 9. napján meghozott 9. Pf .20.342/2005/2. számú végzésében kifejtette, hogy a felperesek keresete folytán elsődlegesen azt kell (kellett volna) vizsgálni, mi az általuk állított kár, az mikor és milyen módon keletkezett, az egyes alperesek mikor és miben megnyilvánuló jogellenes magatartást valósítottak meg, a kár mennyiben áll okozati összefüggésben bármelyik alperes által tanúsított, a kereset alapjául meghatározott jogellenesnek tartott magatartásával. A felperesek keresetéből ugyan az vezethető le, hogy káruk 2003. október 15. napján, illetve 2003. október 28. és 2003. november 30. napján következett be, valójában káruk azáltal keletkezett, hogy 2003. április 9. illetve április 23. és augusztus 30. napján a szövetkezethez befizetést teljesítettek, hiszen ezek a befizetések „vesztek el” a szövetkezet által ígért hozammal együtt. A felperesek kára azáltal keletkezett, hogy a szövetkezet tagjaivá váltak, és mint tagok

részjegyet illetve célrészjegyet jegyeztek. Ez a felperesek döntése volt, abban az alperesek semmilyen magatartása nem hatott közre.

Az I.r. alperes mint ügyvéd a szövetkezettel állt szerződéses kapcsolatban. Arra semmilyen ráhatása nem volt, nem lehetett, hogy a szövetkezet kit vesz fel tagként, és a tagokkal milyen tartalmú megállapodásokat köt. Önmagában az a körülmény, hogy a szövetkezet alapszabályát elkészítette és ellenjegyezte, közreműködött abban, hogy a cégbírószági bejegyzéshez szükséges okiratok rendelkezésre álljanak, jogellenes magatartást nem jelent. A felperesek a keresetlevelük előterjesztése óta nem határozták meg, hogy az alapszabálynak mely rendelkezése volt jogszabályba ütköző és milyen okból.

A IV. és V.r. alperesek vonatkozásában sem volt olyan jogellenes magatartás, ami akár közvetlenül, akár közvetve a felperesek károsodását eredményezhette. Állították, hogy a könyvvizsgálói felkérést elfogadták, de a szövetkezet a Szöv.tv. 45. § (4) bekezdésében foglaltak ellenére nem kötötte meg többszöri felhívás ellenére a könyvvizsgálói feladatok ellátására vonatkozó szerződést, ennek hiányában pedig semmilyen tevékenységet nem folytattak, a megbízástól való visszalépést közöltek, ami tartalma szerint felmondást jelentett.

A VII.r. alperes a cégbejegyzést a hozzá benyújtott okiratok alapján végzi. Feladata annak vizsgálata, hogy az adott cégtípusnak megfelelően előírt okiratok teljes körűen rendelkezésre álljanak, és azok tartalma megfeleljen az irányadó jogszabályoknak. A felperesek az alapszabály, de a VII.r. alpereshez benyújtott egyetlen okirat tekintetében sem tudtak olyan elemet megjelölni, ami jogszabályba ütközött volna, és ezért a szövetkezet bejegyzése iránti kérelmet el kellett volna utasítani. A cégbíróságnak nem lehetett feladata olyan gyanút megfogalmazni, hogy a szövetkezet létrehozói a jogszabályok kijátszására irányuló szándék vezérli, és hogy ezen előfeltevésnek megfelelően vizsgálódjon, annál is inkább, mert a Ctv. 20. § (2) bekezdése értelmében a cégbejegyzési eljárásban okirati bizonyításon kívül egyéb bizonyításnak nincs helye. A VII.r. alperes előtt folyamatban lévő büntetőeljárásnak nincs kapcsolata a felperesek kárával, hiszen a büntetőügy a 2004. február 16-i vádirat előterjesztéssel indult meg előtte. Erre az időre a felperesek kára már bekövetkezett, hiszen a szövetkezet a vállalt fizetési kötelezettségét nem teljesítette.

A VIII.r. alperes tekintetében az elsőfokú ítélet helyesen utalt a PSZÁF státusztv. 4. § (6) bekezdésére. A felperesek kárát közvetlenül nem a VIII.r. alperes eljárást megszüntető határozata okozta, hanem a szövetkezet magatartása.

A IX. és X.r. alperesek a szövetkezet könyvelési feladataira szerződtek, jogviszonyba a szövetkezettel kerültek. A szövetkezet által rendelkezésre bocsátott dokumentáció alapján végezhatték volna a feladatukat, de azt nem akadályozhatták volna meg, hogy a felperesek a szövetkezet tagjává váljanak, és a szövetkezethez befizetést teljesítsenek.

Az elsőfokú bíróság tehát a kereset érdemét illetően helyesen döntött, amikor valamennyi alperessel szemben a keresetet elutasította.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a felpereseket kötelezte a kereseti illeték megfizetésére, mert a keresetlevélen mind az I-III.r. felperesek jogelődje, mind a IV.r. felperes 18.000 - 18.000 Ft illetéket lerótt, újbóli kötelezésükre nincs alap.

A másodfokú bíróság határozata a Pp. 253. § (2) bekezdésén alapult.

A másodfokú eljárásban pervesztes felperesek a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek a fellebbezési szakban jogi képviselővel eljáró I., IV-V., és VIII.r. alperesek képviselőjével keletkezett ügyvédi munkadíjat megtéríteni (Pp. 75. § (2) bekezdés, 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdés). A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a felperesek viselik (illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdés, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés).

, 2011. október 6.

Dr. Tölg-Molnár László sk.
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna sk.
előadó bíró

Dr. Hóbl Katalin sk.
bíró

A kiadmány hitelül: